

• Landbruk

Negativ utvikling: Prisutviklinga på svinekjøtt har en negativ utvikling mener Gustav Grøholt i Norsvin.

Fikk mer betalt for svinekjøtt

I 1991 lå kiloprisen bonden fikk for svinekjøtt på 27 kroner og 37 øre. Det er 87 øre mer enn hva prisen lå på i fjor.

Jordbruks- oppjøret

Den generelle prisutviklinga i samfunnet har vært betydelig større enn prisutviklinga for bondens produkter. Det viser tall Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) har regnet ut for Nationen. Tallene er basert på konsumprisindeksen og Nibios egne tall for økonomisk utvikling for landbruksprodukter.

Blant annet har prisutviklingen for svinekjøtt gått opp og ned. I løpet av 80-tallet steg prisene, og nådde sin topp i 1991, da kiloprisen lå på 27 kroner og 37 øre. På slutten av 90-tallet og starten av 2000-tallet lå prisen på rundt 20 kroner før den de siste årene igjen har steget til omtrent samme nivå som i 1991. Siden toppåret 2015 har prisen igjen begynte å falle.

Kvantumet av svinekjøtt har økt jevnt de siste årene, men

hadde en svak nedgang fra 2016 til 2017. I år 2000 lå kvantumet på nesten 103.000 tonn svinekjøtt, mens det i fjor lå på i overkant av 137.000. Overproduksjon påvirker prisene mener organisasjonssjef Gustav Grøholt i Norsvin.

– Det er en dårlig utvikling. Det vi ser nå er at utviklinga ser ut til å være dårligere enn vi trodde også. Det er markedsbalansen som gjør at vi ligger 80 øre under målprisen, vi har også en omsetningavgift på ei krone og 20 øre, sier Grøholt.

Små endringer – store utfall
Grøholt sier det er lite som skal til før det er mye som endrer

seg for svinenæringa.

– Det som er rart på gris er at det blir så mange kilo å gange med. Sjø om prisen bare endres med 50 øre, så er det mange kilo å gange med, og da utgjør det ganske mye. Så derfor blir det utfordrende nå dersom vi ikke

får igjen noe balanse i markedet igjen, sier Grøholt, som mener at dersom man hadde solgt om lag 2 prosent mer svinekjøtt hadde markedet vært i tilnærma balanse.

Han mener at graden av effektivisering har vært viktig del nå

Effektivisering

«Vi ser at effektiviseringsveksten, spesielt på purkesida, er enorm.»

Gustav Grøholt, Norsvin

Prisutvikling på landbruksprodukter 1980-2017

NIBIO har for Nationen sammenlignet prisutviklingen for produkter i landbruket med konsumprisindeksen (KPI). Indeksår = 100 er satt til 1959.

Kilde: NIBIO/SSB

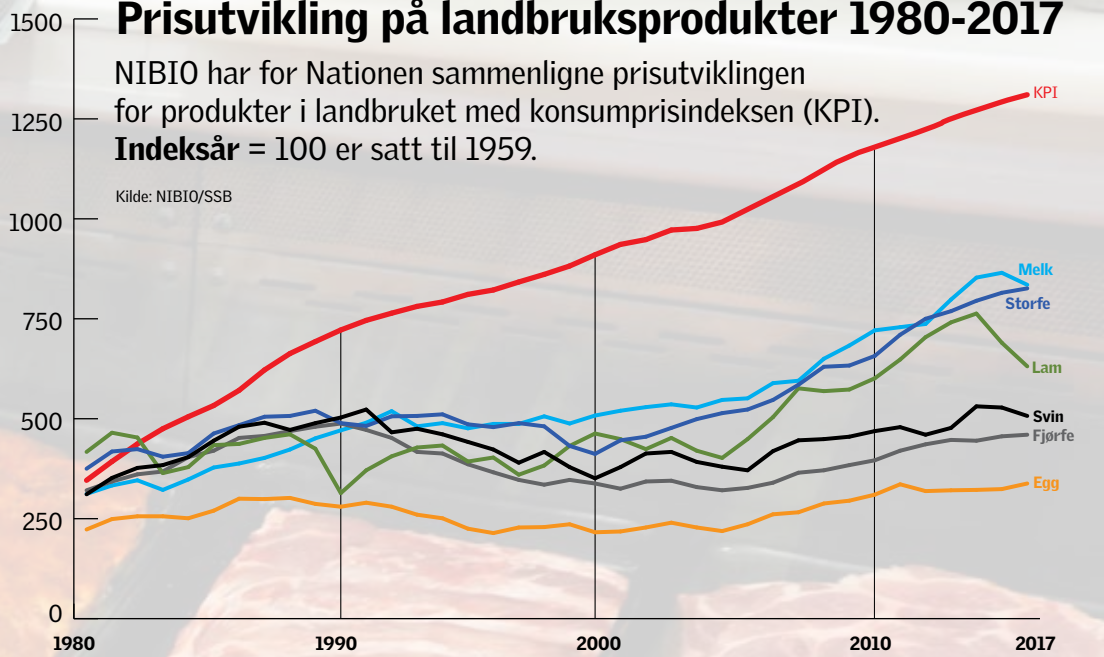

Foto: Mariann Tvette.

26 år siden

som prisen har blitt lavere.

– Vi ser at effektiviseringsveksten, spesielt på purkesida, er enorm. Så dersom vi ikke hadde hatt den, så hadde vi slitt veldig med samme priser som i 1991, sier Grøholt.

Seniorrådgiver Ivar Pettersen i NIBIO mener det er en naturlig utvikling med tanke på markedsbalansen blant annet på svin og sau.

– Jeg tror vi ser mer av normale svingninger med tanke på ubalansen i markedet nå enn vi har gjort tidligere. Det har skjedd en skjev utvikling i markedsbalansesystemet ved at man har færre virkemidler for å ta bort produksjonsoverskudd og samti-

dig de samme begrensningene på muligheten for å utprisøkingen når det er mulighet for det.

Jevn økning

De fleste delene av landbruket har hatt en jevn økning i pris siden utgangen av forrige årtusen. For eksempel har øreprisen per liter melk økt med over 64 prosent siden år 2000.

Forsker Christian Anton Smedshaug ved Agrianalyse mener prisvekst kan være fornuftig til et visst punkt.

– Mye av jordbruksoppjøret er i hovedsak løst gjennom å øke prisene i markedet. Det er for så vidt fornuftig det så lenge det er rom i markedet, men det betyr

at på et eller annet tidspunkt så kan gapet mot import bli slik at det blir vanskelig å kjøre inn-tektsveksten videre, sier Smedshaug.

Han sier at prisen i seg selv ikke sier alt om hva man tjener.

– Den prisen må sees i sammenheng med produktivitetens fremgangen i næringa, altså hvor mange timer du bruker på å produsere samme mengde kjøtt. Prisen isolert sett sier ikke så mye om lønnsomheten. Det er timeforbruket og kostnadene til innsatsfaktorene dine som avgjør dette, sier Smedshaug.

Lars Bilit Hagen
lars.hagen@nationen.no

Her er prisutviklinga for ulike produkter

Hvordan har prisutviklinga vært for melk eller egg? Her kan du sjekke hvordan prisen har utviklet seg for ulike landbruksprodukter siden 1980.

NIBIO har utarbeidet en indeks for å sammenligne prisutviklinga for landbruksprodukter og den generelle prisutviklinga i samfunnet.

Den viser at flere deler av landbruket sliter med resultatene av overproduksjon, andre fortsetter en prisvekst.

Melkeproduksjon

Prisen på melk har gått jevnt og trutt opp de siste årene. Øreprisen per liter melk økt med over 64 prosent siden år 2000. Men i fjor hadde melkeprisen sitt største fall siden starten av 90-tallet. Melkeprisen falt i fjor med nesten 20 øre fra 563,54 til 543,75.

Kvantumet var i fjor også det minste siden 2011.

Svinekjøtt

Prisutviklingen for svinekjøtt har gått opp og ned. I løpet av 80-tallet steg prisene, og nådde sin topp i 1991, da kiloprisen lå på 27 kroner og 37 øre. På slutten av 90-tallet og starten av 2000-tallet lå prisen på rundt 20 kroner før den de siste årene igjen har steget til omtrent samme nivå som i 1991. Siden toppåret 2015 har prisen igjen begynt å falle.

Kvantumet av svinekjøtt har økt jevnt de siste årene, men hadde en svak nedgang fra 2016 til 2017. I år 2000 lå kvantumet på nesten 103 000 tonn svinekjøtt, mens det i fjor lå på i overkant av 137 000. Overproduksjon påvirker prisene mener organisasjonssjef i Norsvin Gustav Grøholt.

– Det er en dårlig utvikling. Det vi ser nå er at utviklinga ser ut til å være dårligere enn vi trodde også. Det er markedsbalansen som gjør at vi ligger 80 øre under målprisen også har vi en omsetningsavgift på ei krone og 20 øre, sier Grøholt.

Storfe

52,14 var kiloprisen på storfekjøtt i fjor, det er den høyeste kiloprisen som har vært på storfekjøtt. Prisen har ganske nøyaktig doblet seg siden år 2000

da den var på 26 kroner.

Selve produksjonskvantumet har ikke utviklet seg spesielt mye. I 1995 var kvantumet større enn i 2017.

Sau og lam

Sau- og lammeprisene har gått ganske kraftig ned siden toppåret 2015. Da var den gjennomsnittlige kiloprisen på 49,29 kroner. I løpet av to år har produksjonen gått opp, noe som har ført til at prisen har gått ned. I 2017 var prisen gått ned nesten ti kroner til 40,78.

– På sau ser vi at det er en veldig krevende markedssituasjon, så selv om prisen nå egentlig er uforskamma lav, så har vi vel ikke store forhåpninger om at prisen på sau skal stige med det første, sier styreleder i Norsk Sau og Geit, Kjell Erik Berntsen.

– På lam så er situasjon litt bedre. Vi kan være litt optimister og håpe på en prisstigning utover høsten. Sauebønder har vært med på en dugnad for redusere produksjonen for å få kontroll på lammemarkedet, sier Berntsen.

Kylling

Prisen på kylling er fortsatt i svak vekst. I fjor gikk prisen opp med 23 øre per kilo. Siden år 2000 har kiloprisen økt med i overkant av fire kroner, men verdien av kyllingproduksjonen har mer enn tredobla seg i samme periode.

Egg

Eggprisen har endra seg lite de siste åra, men i fjor gikk prisen opp med 65 øre i forhold til året før. Siden år 2000 har kiloprisen for egg gått opp med over fem kroner fra 10,14 til 15,83 i fjor. Det er en økning på over 50 prosent de siste 17 årene.

– Er det markedsbalanse, så er prisen grei. Går man inn i en overskuddssituasjon så sliter man med å få godt nok betalt for varene. Nå er det tilnærmet markedsbalanse, så per i dag er prisen veldig grei. Men du skal ikke mer enn et par år tilbake så var det ikke særlig spenstig, sier eggprodusent Tor Rune Gudmestad, som også er styremedlem i Norsk Fjørfevalg.

Du kan lese mer på NIBIO sine nettsider.

Forskjellig utvikling: Enkelte priser har gått ned, noen har vært mer eller mindre uforandret, mens andre priser har økt.

Foto: Nationen